

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har berett bl.a. arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1996/97:36 om den regionala samhällsorganisationen jämte de motioner som kunde komma att väckas med anledning av propositionen.

Detta yttrande begränsar sig till frågor som särskilt rör arbetsmarknadsutskottets beredningsområden. Utskottet avstår från att lägga synpunkter på de mera principiella frågeställningarna om den regionala samhällsorganisationen.

Förslaget om en försöksverksamhet i vilken det *regionala utvecklingsansvaret* överförs från länsstyrelsen till ett kommunalt organ på regional nivå ligger, som också påpekas i propositionen, i linje med utvecklingen bl.a. inom regional- och arbetsmarknadspolitiken. I sammanhanget kan utskottet nämna den försöksverksamhet med lokal samverkan mot arbetslösheten inom ramen för kommunala arbetsförmedlingsnämnder som riksdagen beslutade om i våras (prop. 1995/96:148, AU13, rskr. 223). Bärande tankar var att stärkt samordning av de ekonomiska resurserna ger bättre resultat och att effektivitetsvinster kunde nås genom samverkan med andra berörda instanser. Bättre samverkan och starkare lokal förankring av arbetsmarknadspolitiken skulle kunna bidra till ökad träffsäkerhet och förbättrad kvalitet i åtgärderna.

På det regionalpolitiska området anser arbetsmarknadsutskottet att det lokala initiativet och engagemanget är grundläggande och något som måste uppmuntras och stödjas. Lokala genomarbetade utvecklingsplaner får allt större betydelse. Även på detta område kan en lokal förankring bidra till bättre samordning och effektivare resursutnyttjande. Utskottet ser det som mycket positivt att regeringen vill tillmötesgå det intresse som finns i vissa län att pröva nya metoder för att utveckla den regionala verksamheten och ge den en starkare demokratisk förankring.

Det är också bra att regeringen vill pröva olika former för det demokratiska inflytandet så att man kan få ett brett underlag av erfarenheter.

Ökad decentralisering av resurser, ansvar och befogenheter ställer större krav på samordning. Om ett utvecklingsprogram skall få genomslag måste det vara förankrat hos de berörda. Utskottet välkomnar att frågan om sam-

verkan och samråd mellan det regionala självstyrelseorganet och berörda parter blir lagreglerad.

Det bör understrykas att de av riksdagen fastställda regionalpolitiska målen skall gälla som ram även för denna försöksverksamhet. Staten har alltså huvudansvaret. Den förändrade roll som försöksverksamheten innebär för länsstyrelsen bör som utskottet ser det borge för att de fastställda nationella målen nås. Länsstyrelsen får möjlighet att koncentrera sig på sin sektorsövergripande uppgift i fråga om den regionala utvecklingen. I förhållande till det regionala självstyrelseorganet blir länsstyrelsens roll att företräda staten. När det gäller att fatta beslut om vissa regionalpolitiska och andra utvecklingsmedel noterar utskottet att samma regler skall gälla för det regionala självstyrelseorganet som för länsstyrelsen. Därigenom säkerställs att medlens användning står i överensstämmelse med riksdagens beslut.

Utskottet stöder förslaget att en parlamentarisk kommitté bör följa och utvärdera försöksverksamheten. Som utskottet förstår saken skall denna kommitté ha ett övergripande uppdrag att även utforma förslag om den framtida regionala organisationen. Arbetsmarknadsutskottet vill också väcka tanken att en arbetsgrupp tillsätts inom regeringskansliet med uppgift att från mera begränsat regionalpolitiska utgångspunkter följa verksamheten och löpande redovisa erfarenheterna för regeringen. Därigenom skulle även riksdagen kunna hållas underrättad på lämpligt sätt.

När det gäller försöksverksamheten med *vidgad samordnad länsförvaltning i Gotlands län* vill utskottet framföra följande. Det finns anledning att hysa viss tveksamhet mot tanken som sådan att inordna länsarbetsnämnderna i länsstyrelsens organisation. På detta område bör sektorsförvaltningen ha fördelar. Man skulle bryta upp den enhet som Arbetsmarknadsverket kan sägas bilda med Arbetsmarknadsstyrelsen och länsarbetsnämnderna, i vilka ingår bl.a. den offentliga arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsinstitutet. Utskottet delar uppfattningen att det krävs en samordning av de näringspolitiska och arbetsmarknadspolitiska insatserna på regional nivå men anser att detta kan ske även utan ändring i länsförvaltningen.

Arbetsmarknadsutskottet vill trots detta inte motsätta sig att en försöksverksamhet inleds. Den anmärkningen bör dock göras att erfarenheterna från detta försök kan få begränsat värde med hänsyn både till Gotlands speciella förhållanden och till att Gotland samtidigt skall vara försökslän för det regionala självstyrelseorganet.

Utskottet vill inte heller motsätta sig att en utredare tillsätts men utgår från att uppdraget formuleras förutsättningslöst.

Stockholm den 7 november 1996

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Johnny Ahlqvist

I beslutet har deltagit: Johnny Ahlqvist (s), Elver Jonsson (fp), Per Unckel (m), Ingvar Johnsson (s), Kent Olsson (m), Martin Nilsson (s), Elving Andersson (c), Laila Bjurling (s), Patrik Norinder (m), Sonja Fransson (s), Hans Andersson (v), Kristina Zakrisson (s), Christel Anderberg (m), Barbro Johansson (mp), Dan Ericsson (kd), Paavo Vallius (s) och Christer Erlandsson (s).

Särskilda yttranden

1. Det regionala utvecklingsansvaret

Per Unckel, Kent Olsson, Patrik Norinder och Christel Anderberg (alla m) anför:

Av Moderaternas motion K10 framgår vår syn på proposition 1996/97:36. Vi ansluter oss till motionens yrkanden om avvisning av delar av förslagen. Vår principiella inställning är att en försöksverksamhet av detta slag skall grunda sig på frivillig medverkan, eftersom det annars innebär en kränkning av den kommunala självstyrelsen. Försöksverksamheten i Kalmar och Skåne län bygger emellertid på obligatorisk medverkan av kommuner och landsting. – Frågan om överförande av statliga uppgifter till regionala självstyrelseorgan är för närvarande under utredning. Dessutom skall en parlamentarisk utredning ges i uppdrag att behandla dessa frågeställningar. Den föreslagna försöksverksamheten framstår som både brådstörtad och omotiverad. Förslagen vilar på ett otillfredsställande underlag och i vissa viktiga avseenden finns oklarheter. Verksamheten kommer att bli kostnadskrävande för de berörda utan att väsentliga frågor blir lösta. Det gäller särskilt Skåne län, där ett regionförbund skall vara verksamt i enbart 16 månader, varefter landstinget skall överta det regionala självstyrelseorganets roll. – Vi avvisar förslaget om försöksverksamhet i Kalmar och Gotlands län med överförande av det regionala utvecklingsansvaret. I Skåne län finns redan en diskussion kring dessa frågor. Man bör se positivt på den utveckling som pågår där. Vår uppfattning är att Skåne bör få genomföra ett försök med regionförbund i enlighet med önskemål från Skånestyrelsen efter diskussioner mellan de politiska partierna i Skåne. Däremot avvisar vi regeringsförslaget att landstinget i Skåne skall överta det regionala självstyrelseorganets roll från 1999. – Vår uppfattning beträffande förslaget för Jämtlands vidkommande – ett samverkansorgan, Jämtforum, på regional nivå utan att någon beslutskompetens övertas – är att det bör kunna genomföras utan riksdagens medverkan.

2. Det regionala utvecklingsansvaret

Dan Ericsson (kd) anför:

Försöksverksamheten i Kalmar län innebär att det regionala utvecklingsansvaret överförs från länsstyrelsen till ett regionförbund som bildas av länets samtliga kommuner och landstinget. Försöket kommer att ledas av ett indirekt valt regionförbund under hela försöksperioden fram till utgången av år 2002. I praktiken innebär förslaget att nästan var femte länsinvånare i Kalmar län kommer att sakna ordinarie representant i den styrelse som skall leda

arbetet i det regionala organet. Det är helt oacceptabelt och strider mot propositionens tankar om starkare demokratisk förankring. I Skåne län däremot kan man som medborgare vid allmänna val år 1998 påverka sammansättningen av det organ som skall ha ansvaret för verksamheten. Jag anser att konstitutionsutskottet bör avstyrka förslaget såvitt gäller Kalmar län.

3. Vidgad samordnad länsförvaltning i Gotlands län m.m.

Hans Andersson (v) anför:

Vänsterpartiet anser att arbetsmarknadspolitiken skall vara en nationell angelägenhet.

Jag kan konstatera att förslaget om en försöksverksamhet med inordnande av länsarbetsnämnden i länsstyrelsen inte bygger på några arbetsmarknadspolitiska överväganden. Det är anmärkningsvärt att förslag av detta slag kan läggas fram utan egentligt underlag i fråga om motiv, syfte och effekter.

Som nämns i majoritetstexten ingår flera organ i länsarbetsnämnden. I Gotlands län ingår även KAS-regionen. Det framgår inte klart om regeringens avsikt är att även dessa delar av verksamheten skall inordnas i länsstyrelsen.

Förslaget innebär att man tar bort en länk i kedjan för ledning, styrning och verkställande av arbetsmarknadspolitiken. Fler blir inblandade, vilket talar för att möjligheterna blir sämre att genomföra en effektiv arbetsmarknadspolitik.

Förslaget väcker även en del frågor på det praktiska planet, t.ex. om tillgången till Arbetsmarknadsverkets datasystem.

Detta är enligt min mening tillräckliga skäl för att avvisa förslaget om försöksverksamhet.

Jag ställer mig också kritisk till förslaget om flexiblare regler när det gäller *länsexperter*. Enligt min mening har länsstyrelsernas jämställdhetsexperter stor betydelse för arbetet med jämställdhetsfrågorna. Det nuvarande kravet i länsstyrelseinstruktionen att det skall finnas en länsexpert på området har inneburit att frågorna lyfts fram och att en viktig kompetens har byggts upp.